

A SZÍNÉSZ MÉLTÓSÁGA – BÉRESILONA A SZÍNHÁZ VÁLSÁGAIRÓL

168óra

KÖZÉLETI HETILAP

www.168ora.hu / XXX. ÉVFOLYAM 25. SZÁM / 2018. JÚNIUS 21.

590 Ft / Éves előfizetőknek: 390 Ft

NEM AKARJÁK MEGBILLENTENI A HAJÓT

Cas Mudde: Orbán sem nyerhet mindig

ELEVE KISZORÍTJÁK A SZEGÉNYEKET

Szabályozni kell a szabad iskolaválasztást

ÁLDÁS, BÉKESSÉG, VISZÁLY

Belső vizsgálat a kecskeméti reformátusoknál

AR TUDOMÁNYOS AKADEÉMIA

LETÁMADÁS

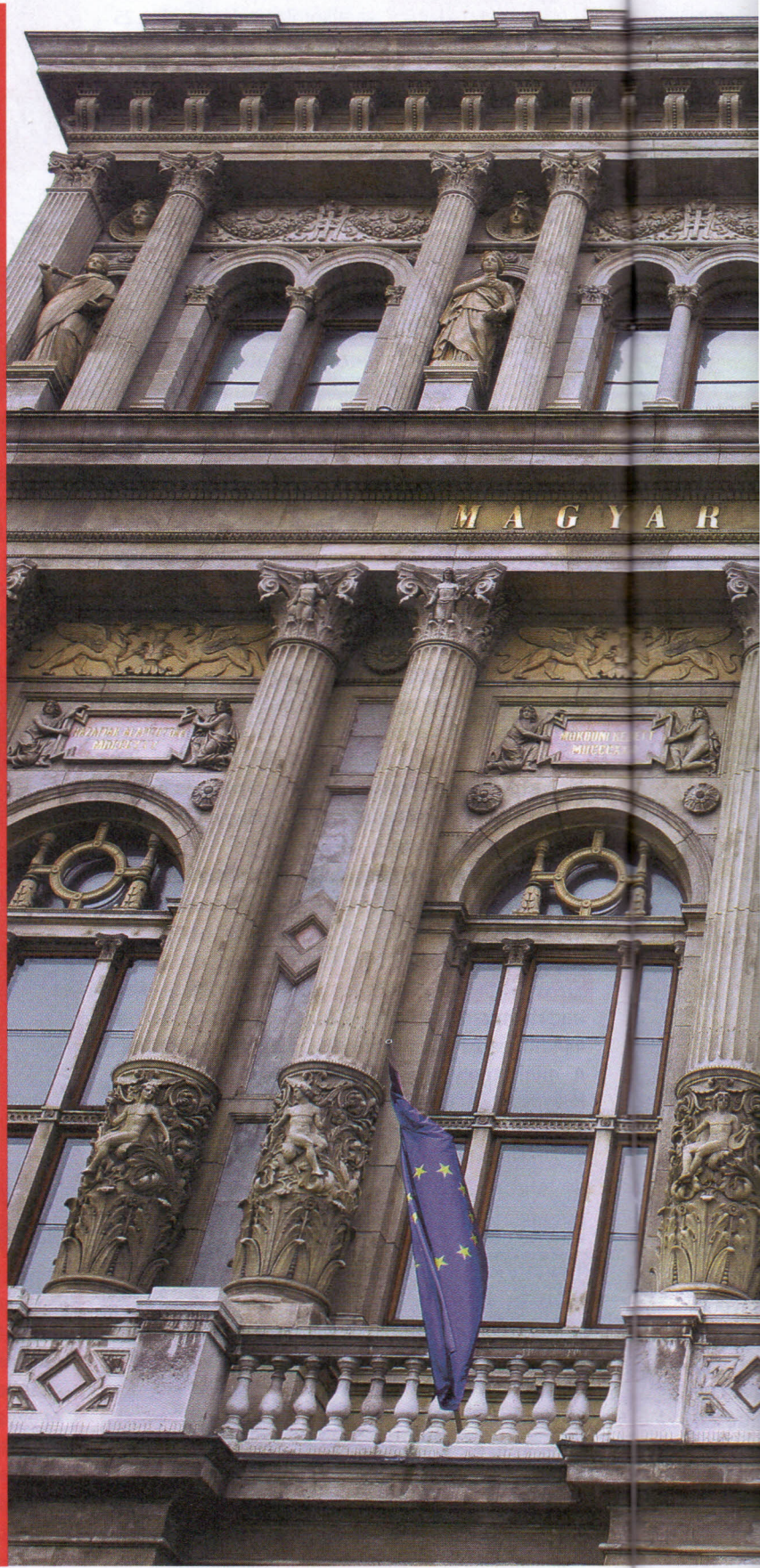
9 770864 858000 18025

A FÜGGETLENSÉGÉT VÉDI AZ MTA

Letámadás

Veszélyben az MTA függetlensége

Ötvennégy perc. Ennyi időt kapott a Magyar Tudományos Akadémia, hogy véleményezze azt a törvénymódosítási javaslatot, amely szerint a kutatóhálózatának működtetéséhez szükséges anyagi forrásokat a Palkovics László által vezetett minisztériumhoz helyezik át. Az Akadémia Jogi és Igazgatási Főosztálya elutasító választ adott. Sokan találgtják, mi lehet az oka e mostani letámadásnak, de megalapozottnak tűnnek azok a vélemények, amelyek szerint az MTA kiállása a CEU mellett, illetve azon állásfoglalásai, amelyek az oktatást, az álltudományokat érintik, zavarják a hűséget minden szinten elváró kormányzatot. „Ha a tudományt kívülről próbálják ráncigálni és valami jót kihozni belőle, az mindig kudarcba fullad. A kutatók között rendkívül nagy a belső verseny. Ez pedig önmagában elegendő ahhoz, hogy megfelelő teljesítményeket hozzanak létre, ha az anyagi háttér is megvan. Nem érdemes parancsolgatni nekik” – nyilatkozta lapunknak Csányi Vilmos etológus, egyike azon tudósoknak, akik aláírták az Akadémia függetlensége mellett kiálló nyilatkozatot. Hozzátette: szerinte az Akadémiának már korábban a sarkára kellett volna állnia. „Sokkal határozottabban kellett volna a saját álláspontját képviselnie, akkor talán el sem jutottunk volna ide.”

Nemzeti Tudományos Akadémia?

Június 12-én, kedden 10 óra 36 perckor a Magyar Tudományos Akadémia Jogi és Igazgatási Főosztálya elektronikus levelet kapott az új Innovációs és Technológiai Minisztériumtól. Ezzel megkezdődött a legnagyobb tekintélyű magyar nemzeti intézmény, az MTA nyilvános megaláztatása. Mint erről az Abcúg portál beszámolt, a levélben az állt, hogy az Akadémia 11.30-ig véleményezze azt a törvénymódosítási javaslatot, amely szerint az MTA kutatóhálózatának működtetéséhez szükséges anyagi forrásokat a Palkovics László által vezetett minisztériumhoz helyezik át. A nyaralási szezon kezdete, az idei június könnyen válhat a magyar tudományosság fekete hónapjává, hiszen várhatóan eldőlt a CEU sorsa, és az Akadémia függetlenségi harcának nagyon is kétséges a kimenete. Az Akadémia Jogi és Igazgatási Főosztálya elutasító választ adott. Nehezményezték az 54 perces határidőt is, de elsősorban azt, hogy nem volt előzetes egyeztetés. Pedig nem kis tételekről van szó. Az Akadémia költségvetésének csaknem feléről, 25 milliárd forintról. A kutatóintézeti hálózat költségvetéséről és mellé a külföldön dolgozó, kiemelkedően sikeres magyar kutatók hazacsábítását célzó Lendület program 3,2 milliárdjáról.

Június 15-én az MTA elnöksége drámai ülést tartott, amelyen minden korábbinál keményebb hangú határozatot fogadtak el. Kinyilvánították, hogy a tudós társaság ragaszkodik az alkotmány Szabadság és felelősség fejezetének X. cikkében foglalt jogok érvényesüléséhez, a kutatás szabadságához. Hat pontban foglalták össze álláspontjukat. Javasolták, hogy a költségvetés tervezetében foglalt változás ne kerüljön az Országgyűlés elé, hogy az intézményhálózat működési költségei maradjanak az Akadémiánál, továbbá ne csökkenjen az alapkutatások támogatása. Elengedhetetlennek nyilvánították, hogy a kutatási témákról és az intézmények vezetőiről továbbra is az Akadémián szokásos rend szerint döntsenek, a tudományos pályázatok értékelését a korábbi rend szerint végezzék, és a felfedező kutatások kerete különüljön el a célzott kutatásoktól. Az elnökség megbízta Lovász László elnököt, hogy a fentiek alapján tárgyaljon a kormánnyal, és sikertelenség esetén hívjon össze rendkívüli

„Senki sem akarja államosítani az Akadémiát” – nyilatkozott az M1 tévécsatornának Palkovics László miniszter, aki mérnökként maga is az Akadémia tagja.

közgyűlést. Lovász, a matematikai Nobel-díjnak megfelelő Wolf-díj birtokosa, a leghíresebb magyar tudós keményebben reagált, mint eddig bármikor bármire. Pedig lehet, hogy vesztes csatába indul.

– Senki sem akarja államosítani az Akadémiát – nyilatkozott az M1 tévécsatornának Palkovics László miniszter, aki mérnökként maga is az Akadémia tagja.

Mint mondta, az egységes innovációs és tudománypolitika megteremtése tisztán szakmai kérdés, amely nemcsak az MTA, hanem az egyetemek és a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal forrásait is érinti. Csak annyi változás lesz, hogy „megállapodunk bizonyos kérdésekben”. Ez óhatatlanul felidézi, hogy az első, kulcsfontosságú „megállapodásra” 54 percet kapott az Akadémia e-mailben. Ráadásul korábban ugyancsak Palkovics mondta, hogy a kormánzatnak nem célja a CEU ellehetetlenítése, csak átlátható körülményeket akar teremteni.

A miniszter maga is részt vett az Akadémia elnökségének 15-i ülésén, és azt követően elmondta: a minisztériumhoz került összegeket úgy koordinálják, hogy felállítanak egy tudósokból álló bizottságot, és nem politikusok vagy kormánytagok, hanem ők döntenek el, hogy a pénzek kinek, hogyan és hová mennek. Értsd: a Magyar Tudományos Akadémia erre alkalmatlan, de majd a kormány maga állítja fel a saját magától független bizottságot. Ha csak úgy nem.

De úgy. Ez meg is történt már vagy három éve. Orbán Viktor felkérésére Pálkás József volt fideszes miniszter, volt MTA-elnök 2015-ben egy gigaintézményt hozott létre éppen annak érdekében, hogy koordinálja a kutatásra, fejlesztésre szánható

pénzek költségét. A Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal az elmúlt évben 5700 projektet értékelve 685 milliárd forint vissza nem térítendő támogatásról döntött. Ebből 325 milliárd jutott vállalatokhoz, 317 milliárd pedig egyetemekenél és kutatóintézeteknél landolt.

2018-ban a kormány ugyanerre a célra, tehát a hazai és uniós források leghatékonyabb felhasználása érdekében új minisztériumot hozott létre. A jövőben ehhez a főhivatalhoz utalja a felsőfokú intézményeknek szánt 29 milliárdos kutatási keretet, az MTA 28 milliárdját, de még az alapkutatások elvben független támogatójának, az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramnak (OKTKA) a 12,7 milliárdját is. A miniszter pedig úgy nyilatkozik az Akadémia kapujában, hogy a kormány majd szakértői bizottságot állít fel a pénz elosztására.

Nos, a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal már felkérte őket. Az eljárásrend szerint a hivatal első körben egy 15 ezer fős adatbázisból anonim bírálókat – gyakran külföldieket – kért fel a szintén név nélkül beérkező pályázatok értékelésére. Ezt követően a pontszámok alapján döntött a pénzekről egy szakmai zsűri.

Az elmúlt években sok rosszat mondtak Pálkásról. Azt, hogy kíméletlenül központosít, hogy politikai szempontból Orbán Viktor elkötelezett embere,

hogy nem nagyon szereti a testületi demokráciát, egyedül szeret dönten, mint valami király. Viszont hozzátették: tulajdonképpen jó király, azaz amíg ő uralkodik, addig a tudományban nem lesz korrupció, és a pénzeket nem pófára, nem a lojalitás alapján osztják el. Hiába Orbán híve, van egy gyengeje: az, hogy minden másnál jobban izgatják a tudományos eredmények. Talán még a politikánál is. Tanulságos, hogy Pálkás milyen elveket fogalmazott meg a 2014–20-as pályázati pénzek elosztásakor. A pályázatok nem torkolhatnak ötleetlen infrastruktúra-fejlesztésbe. Az innovációs projekteknél igazi újdonság kell, hogy legyen, ennek termékekben és szolgáltatásokban kell megjelennie, nem pedig jelentésekben. Ráadásul nemzetközi szinten is versenyképesnek kell lenni. Nos, ha valamit nem szeretnek a NER kegyeltjei, az a nemzetközi verseny.

Számos kutatótól hallottuk az elmúlt években: az abszolút monarchiákkal a legnagyobb baj, hogy nem tudni, ki és milyen szándékkal érkezik a jó király után. Pálkás Józsefet július 1-jei hatállyal felmentették az NKFIH elnöki megbízatása alól.

A tudósok, kutatók most azt találgatják, hogy milyen szándékok állhatnak a központosítás új rendszerének létrehozása mögött. Vajon az a visszafogott kritika ártott meg, amit az MTA meg-

engedett magának? Hogy a jövőben nem akar segédkezni utca- és intézménynevek politikai célú megváltoztatásakor? Hogy szót emelt a CEU mellett és nemtetszését merészelte kifejezni a szándék miatt, hogy államtudományi képzés csak az új, a Fidesz által gründolt intézményben, a Közszerzői Egyetemen folyhasson?

Igaz, a legutóbbi akadémiai közgyűlésen a tudós társaság tagjai két határozattal is olyan önállóságról tettek tanúbizonyságot, amely esetleg nem tetszett azoknak, akik minden ellenvéleményt szeretnének bedarálni. Az oktatásról szóló határozat szerint feltétlenül emelni kell a költségvetési forrásokat, elfogadhatatlanul magas a korai iskolaelhagyók száma, jelentősen torzult az oktatás szerkezete, romlott a tankönyvek színvonala, és a családi háttér egyre inkább meghatározza a tanulók életkilátásait. Lehet, hogy nem is ez szűrt szemet, hanem az erősödő áltudományok ellen hozott határozat? Ebben

megfogalmazódott, hogy legyen nyilvános minden, közpénzből finanszírozott kutatóintézmény működése, és az a tudomány módszereinek és etikájának megfelelően folyjék. Érvényesüljön a kutatások független értékelésére támaszkodó minőségbiztosítás. Mert a minőségbiztosítás alól vannak kivételek, ha egy-egy kutatóhely – mint például a Veritas – nem tartozik az Akadémia rendszerébe.

De lehet, hogy az Akadémia az új humánminiszternél, Kásler Miklósnál húzta ki a gyufát azzal, hogy megmorogta: a rákkutató-miniszter az Országos Onkológiai Intézet vezetésével folytatott kutatás alapján arra a történelmi következtetésre jutott, hogy az Árpád-ház királyai biztosan eurázsiai és nem finnugor eredetűek. Az akadémikusok olyasmit dünnyögtek az or-

ruk alatt, hogy a finnugorok is eurázsiaiak. Pedig az élettudomány akadémikusai még egy szót sem szóltak annak ügyében, hogy a Tízparancsolat betartása hogyan hat a betegségek megelőzésére.

Vagy a kritikánál is fontosabb talán a híres-nevezetes minőségbiztosítási rendszer? Hogy a tudomány világában tudható, hogy mi számít publikációnak és mi csak lefetyelés? Hogy a közlemények átvételéért járó hivatkozási pontszámok nem egykönnyen megszerezhetők? Hogy akadémiai doktornak nem lehet valakit kinevezni? Ahhoz értekezés kell, amit szakértői bizottság bírál el, és e döntést nem lehet megparancsolni vagy megfizetni. Magából csinál egy életre hülyét az a tudós, aki hülyének ad doktori címet.

A Facebookon kutatók, tudósok, doktorok és akadémikusok kérdegetik: most akkor mi van, mi lesz? A Nemzeti Művészeti Akadémia után Nemzeti Tudományos Akadémia is lesz? Ott pedig meghívásos alapon azok lesznek az akadémikusok, akiket a hatalom szeret? Mások szerint nem ekkora a baj. Maradhat az Akadémia, ha az akadémikusok nem akadékoskodnak. Mondjuk felesküsznek hivatásrendként a NER szolgálatára, aztán békén hagyják őket. Ki tudja?

Lehet, hogy még senki. Még az is lehetséges, hogy számít, mit mond a miniszternek a leghíresebb magyar tudós. Hogy mibe megy bele, hogy ragaszkodik-e a ius murmurandihoz, a morgás jogához. Támpontunk csak annyi van, amennyit az ATV beszámolójából tudunk Orbán Viktor kötcsei beszédéről. A miniszterelnök az úgynevezett jobb-közép értelmiségtől – mint mondta – minőséget, teljesítményt és térfoglalást vár. Térfoglalást, bármit jelentsen is ez. Azt is mondta, hogy ahol jobbak vagyunk a versenytársnál, ott ennek érvényt kell szerezni, a cseréknél, a kiválasztásnál pedig az értékalapú elbírálásra van szükség. / **Barát József**

Cinkelt lapok

Csányi Vilmos: Az a koncepció, hogy mi győztünk, mi dirigálunk

A CEU-ügy után e mostani a legsúlyosabb támadás a tudomány autonómiája ellen. Egyebek mellett ezt tartalmazza az akadémikusokból és akadémiai nagydoktorokból álló Stádium 28 Kör nyilatkozata. A dokumentum egyik aláíróját, Csányi Vilmos akadémikust kérdeztük.

Attól tart, hogy a kormány parancsolgatni fog vagy eltorvaszthatja az akadémiai intézményhálózatot?

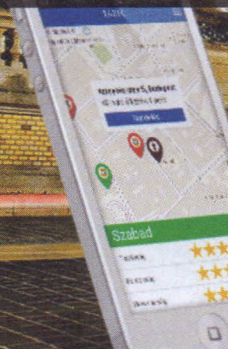
Azért csatlakoztam a tiltakozáshoz, mert az adott helyzetben nem tartom jó döntésnek a centralizációt. De a tárgyalgosság kedvéért hozzáteszem, hogy a tudományfinanszírozásnak a világon többféle, megfelelően működő rendszere van. Vannak olyan országok, ahol az akadémia alatt vannak az ilyen intézetek, és vannak olyanok, ahol azok független hálózatba tömörülnek. Mindkettőnek vannak előnyei és hátrányai. Itthon van egy bevált, működő rendszer, amit a kormány most hirtelen meg akar változtatni. Nekem valójában nem is önmagában a változás a legnagyobb problémám, hanem az, hogy megint olyan intézkedést hajtanak végre, amely előtt az érveket és ellenérveket nem lehetett megvizsgálni. Lehet érveket felhozni egy önálló kutatási minisztérium működése mellett és ellene is, ugyanígy lehet az akadémiai vezetés mellett kardoskodni. De az lenne a tisztességes dolog, ha ezek az érvek elhangzanának, és így kerülne sor a döntésre. Legalább tudhassuk, hogy miért változtatják meg a rendszert.

Értem, de azt mondta, hogy a centralizációt nem tartja helyesnek.

Nem, mert a miniszterek persze nem járatosak az egyes ügyek apró szövevényeiben, így sokszor az a helyzet, hogy a kormány döntései mögött vala-

Hirdetés

UTAZÁSAIHOZ VÁLASSZON MEGBÍZHATÓ PARTNERT!

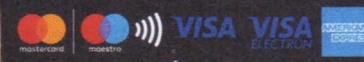

+36 1 2-111-111

City Taxi Budapest
mobil app

GET IT ON
Google play
Download on the
App Store
Windows Phone

**AUTÓINKBAN
BANKKÁRTYÁVAL IS FIZETHET!**

kinek vagy egy kisebb csoport politikai érdekérvényesítése áll. És általában nem láthatjuk, hogy kiknek az érdekeit szolgálja egyik-másik döntés. Ebben az esetben például fogalmam sincs, hogy miért pont most, miért pont ezt a döntést akarják meghozni. Nem mondják meg nekem, ki akarja a pénzt elosztani, miért bízzák rá, melyik csoportnak akarnak kedvezni. A politikának az lenne a dolga, hogy a társadalom különböző érdekcsoportjainak az ütközéseit menedzselje. De ennek az az előfeltétele, hogy látható legyen, hogy milyen érdekcsoportokról van szó, milyen érveik, milyen ellenérveik vannak. Most viszont cinkelték a lapok. Ha mindenki kirakná a kártyáit, és észszerű érvek hangoznának el, akkor talán a centralizációt is el tudnám fogadni.

Vannak, akik azt mondják, hogy az alapkutatások támogatását már csak azért is a tudósokra kell bízni, mert felfedezéseket nem lehet megrendelni. A király nem mondhatja Newtonnak, hogy arra kapod a pénzt, hogy felfedezd a tömegvonzás törvényét.

Persze, a tudomány természetesen nem haladhatna, ha mindent tervezni lehetne és elő lehetne írni. Az az érdekes, hogy az átkosban, a harminc év előtti régi átkosban ez a probléma öt-hat évenként szintén előjött. Azt képzelték, hogy a tudománynak az a dolga, hogy valamilyen termelési folyamatot segítsen. Pedig már milliószor kiderült, hogy nem így van, a fejlődés nem így működik. A tudományt nem lehet nemzeti tervekbe foglalni, annak a nemzetközi hálózatba kell bekapcsolódnia, hiszen onnan kap és oda ad le impulzusokat. Nincsen külön magyar nemzeti tudomány vagy német tudomány. Aki ezt nem érti, az foglalkozzon valami mással.

Mit gondol Lovász László MTA-elnök erőfeszítéseiről, és mit arról, hogy Pálinkás József volt MTA-elnököt elmozdították a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal éléről?

Szerintem az Akadémiának már korábban a sarkára kellett volna állnia. Sokkal határozottabban kellett volna a saját álláspontját képviselnie, akkor talán el sem jutottunk volna ide. Én nagyon szomorúnak tartom, hogy Pálinkást is elmozdították. Ő az Akadémián is remek szervezőnek bizonyult, sokat tett a tudományért. Megszervezte azt, hogy az iparból és különféle helyekről érkező pénzeket a döntéshozók ne a hasukra ütve, a barátaiknak osztogassák, hanem legyen tisztességes a verseny, követhető a bírálat. Pálinkást

persze jogosan lehet bírálni sok mindenért, de azért nem, hogy nem a tudomány érdekeit szolgálta volna.

Egyetért-e azokkal, akik szerint az Akadémia ezzel a döntéssel is halad az eljelentéktelenedés felé?

Ha a tudományt kívülről próbálják ráncigálni és valami jót kihozni belőle, az mindig kudarcba fullad. A kutatók között rendkívül nagy a belső verseny. Ez pedig önmagában elegendő ahhoz, hogy megfelelő teljesítményeket hozzanak létre, ha az anyagi háttér is megvan. Nem érdemes parancsolgatni nekik. A tudósok közösségére nyugodtan rá lehet bízni a pénzt, nem fog-

ják zsebre tenni. Ez rendkívül éles versenyszféra. Itt mindenki a világ tudományához akar igazodni, aki nem ezt teszi, az eljelentéktelenedik. Igen, alighanem elsovad az a tudományos intézmény, amelyet adminisztratív eszközökkel, kívülről próbálnak kormányozni.

Szerintem az Akadémiának már korábban a sarkára kellett volna állnia. Sokkal határozottabban kellett volna a saját álláspontját képviselnie, akkor talán el sem jutottunk volna ide.

Van egy jó példám a tudományos autonómiára. Volt egy tudós, akit sokan bogarasnak tartottak, mert olyan kutatást folytatott, amelyre saját tudományága is csak legyintett. Önről van szó. Egy szűk évtizeden belül az egész világon elismerték, és Magyarország azóta is az élen áll az etológia kutyákkal foglalkozó ágában. A nemzetet érte volna veszteség, ha elveszik a pénzt a csoportjától.

Igen, van előnye annak is, ha az ember szelárnyékban, egy kis ország kutatójaként dolgozik, és megengedheti magának, hogy olyan témába vágjon bele, amelyben eleinte csak ő maga bíz. Persze mondjuk tíz éven belül meg kell hogy érkezzon a nemzetközi visszajelzés, mert azon túl esetleg azoknak lehet igazuk, akik azt mondták, hogy ez az ember csak játszadozik, nem kutat értelmes dolgot. Szerencsére az egész világon elismerték, elfogadták, hogy ennek van értelme, átvették a módszereinket, és egyes helyeken lassan ugyanolyan jól csinálják, mint mi. Azóta épp a mi eredményeink alapján derült ki, hogy a kutyát kitűnően lehet használni rengeteg genetikai, élettani betegség, szociális rendellenesség vizsgálatára.

Szerencsére nem a minisztériumból, politikai hűség alapján döntöttek arról, hogy ön kutyázhat-e.

Ha a politikai hűség ügyénél tartunk, akkor hadd mondjak el valamit, amit benyomásom szerint a kormánnyal szemben állók képtelenek elfogadni. Ebben az országban igenis volt egy kommunista diktatúra, amelyben rengeteg embert megsértettek, bebörtönöztek, lesöpörték a padlásaikat, téeszekbe zavarták, a Hortobágyra küldték őket. Rengeteg disznóság tör-

tént. Elmúlt majd három emberöltő, de ezek a disznóságok nem tűntek el nyomtalanul. Ezek kulturálisan öröklődnek nemzedékről nemzedékre. Azoknak a gyerekei, unokái, akikkel a sérelmek megestek, ezt mind tudják, számon tartják. Olyan sérelmek estek az ország egyik felén, amiket nem lehet ráolvasással eltüntetni. Márpedig a baloldal a rendszerváltás után nem tett semmit, hogy ezt felismerje. Nem volt hajlandó belátni, hogy itt azért van egy olyan probléma, amivel foglalkozni kellene: van itt egy fél ország, amelynek az, ami balról jön, csak gonosz dolog lehet, amit fel kell számolni. És nem érdekli semmiféle objektív

dolog. Őt üldözték, és ezért joga van úgy érezni, hogy most végre az övéi kezében van a hatalom, most nekik mindent lehet. Ez így működik, és ez csak évtizedek múlva fog enyhülni valamenynyire. Úgy tenni, mintha ez nem létezne, mintha a kormánypárti két és fél milliónak nem lenne meg érzelmileg minden oka arra, hogy azt a másik oldalt támogassa, nagyon rövidlátó politika. A baloldalnak pedig egyik nagy problémája, hogy ezt képtelen felfogni.

Ez elég ok a tudomány forrásainak olyan centralizációjára, amelyet ön sem helyesel?

Elég vagy nem elég, '49-'50-ben sem merült fel, hogy minden jó-e úgy, ahogyan csinálják, vagy esetleg lehetne másképpen is. Azt gondolták, hogy azért jó, mert ők csinálják. Most ennek a tükröképe történik. Most a másik oldal gondolja, hogy igenis pont úgy jó, ahogyan csinálja, vagy ha nem jó, akkor is az a lényeg, hogy ő csinálja, amit csinál. És semmi más nem érdekes.

Megint itt tartanánk?

Most legalább nem visznek el embereket, nincs személyek ellen irányuló terror. És amíg ilyesmi nincs, addig azt lehet mondani, egy kicsit megint kileng az inga, de azért egyre csillapodik, és majd ötven év múlva olyan világ lesz itt, hogy végre az észérvek is előkerülnek. Nincs olyan törvény, hogy a kormányoldalnak minden kérdésben tisztelegesen és észszerűen kell eljárnia. Most nem az a koncepció. Az a koncepció, hogy mi győztünk, mi dirigálunk, és passz. És amit kívülről mondanak, az nem számít. Ez van. Igen, bizonyos szempontból tényleg ugyanaz, mint a múlt század ötvenes éveiben. / **Barát József**

CSÁNYI VILMOS

(1935) Széchenyi-díjas biológus, biokémikus, etológus, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, a Magyar Tudomány főszerkesztője.

Nevéhez fűződik az evolúció általános elméletének kidolgozása, ez a biológiai evolúció mellett technikai, pszichológiai, illetve kulturális folyamatokra is átvihető, értelmezhető. Jelentősek a kutyákon folytatott etológiai vizsgálatai is. A kétezres évek második felétől tudomány-népszerűsítő könyvek mellett regényeket is ír.